

AGRÁRNÍ OBCHODNÍ SYSTÉM AGROS

I. Vrana

katedra informatiky, PEF VŠZ v Praze

Anotace:

Příspěvek představuje použití videotextového systému VIATEL pro službu plodinové burzy AGROS (Agrární obchodní systém). Součástí je popis struktury a funkcí systémem poskytovaných služeb.

Summary:

The article presents AGROS (Agrarian Business System), using of Videotex system VIATEL, for service of crops market, includes description of structure and functions of affording service.

Klíčová slova:

Videotex, AGROS, Agrární obchodní systém, uživatel, dodavatel, odběratel, objednávka, poptávka, transakce, databáze.

Key-words:

Videotex, AGROS, Agrarian Business, System, user, supplier, customer, booking, demand, transaction, database.

Vysoká škola zemědělská v Praze ve spolupráci s Podnikem výpočetní techniky a.s. Praha připravily

Veřejný informační systém na bázi Videotexu pro podporu zemědělského trhu a zprostředkování obchodu se zemědělskými produkty.

Tento Agrární Obchodní Systém se nazývá A G R O S a je budován tak, aby postupně pokryl všechny oblasti zemědělského obchodu. Systém AGROS přináší následující zlepšení a výhody:

- umožní zemědělcům systematictější plánování jejich výroby jak ze strukturálního tak kvantitativního hlediska;
- bude působit jako aktivní mechanismus tvorby a regulace cen;
- zajistí výběr vhodných obchodních partnerů tak, aby se předcházelo zbytečným ztrátám kvůli zpoždění, nákladům na dopravu, apod.

Tvůrci Videotextového systému AGROS předpokládají, že tento systém bude příspěvkem k ochraně zemědělců před ztrátami, které způsobuje současná špatná informační obsluha resortu zemědělství. Dále předpokládají, že tento veřejný, celostátní, transakční, rychlý a levný informační systém pomůže zemědělcům, aby čelili méně poctivým obchodníkům, kteří těží z neinformovanosti zemědělců o reálných odbytových možnostech. Systém

AGROS vytváří platformu pro skutečně tržní podmínky obchodování jak pro výrobce tak pro spotřebitele. Proto mohou mít obě strany ze systému AGROS užitek.

Uživatelé

AGROS je určen dvěma typům uživatelů: registrovaným a neregistrovaným. Jak ukážeme dále, tyto 2 typy se liší rozsahem poskytovaných služeb.

Registrovaný uživatel

Uživatel se registruje u správce systému AGROS (PVT Liberec). Při registraci oznámí správci své identifikační a kontaktní údaje (název, adresu, telefon a fax, IČO, DIČ). Tyto údaje bude systém automaticky sám vyplňovat do všech formulářů, např. nabídek, poptávek, objednávek ap. Tím se velmi zvýší uživatelský komfort služeb, protože zbaví registrovaného uživatele mechanických administrativních úkonů.

AGROS bude umožňovat registrovanému uživateli provádět všechny úkony směřující ke sjednání obchodu jako v klasickém obchodním styku: nabízet zboží k prodeji, poptávat zboží, vystavovat objednávku, potvrzovat objednávku, ap. Současně mu umožní chovat se tržně, tj. reagovat operativně na změny situace na trhu. Uživatel bude tedy mít možnost operativně měnit podle potřeby ve své nabídce ceny jednotlivých komodit, množství, jakost, balení, atd. Obdobně bude mít uživatel možnost měnit specifikaci svých poptávek nebo svých objednávek do doby, než je obchod závazně sjednán, tj. do doby, kdy **dodavatel potvrdí objednávku.**

AGROS bude zajišťovat individuální ochranu dat registrovaných uživatelů. Co to znamená si ukážeme na příkladu: předpokládejme, že registrovaný uživatel nabídne své zboží k prodeji. V nabídce je specifikovaná také cena a množství. V systému AGROS může registrovaný uživatel svou nabídku změnit nebo zrušit podle vývoje obchodní situace či strategie (např. snížením ceny může zrychlit odbyt). AGROS mu ale umožní změnit nebo zrušit pouze jeho vlastní nabídky a nedovolí mu měnit a rušit nabídky ostatních uživatelů. Totéž platí analogicky pro všechny služby systému AGROS (vystavení poptávky, objednávky ap.). Souhrnně řečeno, jsem-li registrovaným uživatelem, nikdo cizí nemá možnost zasahovat do údajů v mých nabídkách, poptávkách a objednávkách. Systém samozřejmě poskytne všem uživatelům ty informace, které se týkají nabízeného a poptávaného zboží, a které vedou k získání obchodního partnera. Systém ale nezveřejňuje žádné informace, které se týkají průběhu a výsledku jednotlivých obchodních případů a transakcí.

Při registraci se uživatel seznámí s pravidly používání systému AGROS a smluvně se zaváže tato pravidla dodržovat. Hlavně to pravidlo, že obchod je oboustranně závazný od okamžiku potvrzení objednávky dodavatelem. Tato pravidla jsou určena pro smysluplné obchodní používání systému AGROS a pro ochranu prodávajících i kupujících. Při registraci přidělí

system uživateli identifikační číslo a heslo, pomocí nichž se registrovaný uživatel přihlašuje systému při zahájení každé relace.

Registrovaný uživatel může systém AGROS využívat jako dodavatel nebo jako odběratel nebo jako obojí dle vlastní okamžité volby (podrobněji viz dále). To znamená, že AGROS bude sloužit jednak zemědělským výrobcům (bez rozdílu rozsahu produkce), dále koncovým spotřebitelům (hotelům, restauracím, hromadnému stravování, prodejnám), ale také mezičlánkům obchodu, např. velkoobchodu, který vystupuje jednou v roli odběratele, potom zase v roli dodavatele.

Pro každého registrovaného uživatele AGROS vytvoří tzv. "elektronickou poštovní schránku", do které se ukládá veškerá "obchodní korespondence" daného uživatele. Takovou korespondenci jsou např. objednávky od odběratelů, zprávy o vyřízení objednávek (potvrzení nebo odmítnutí) od dodavatelů, apod.

Neregistrovaný uživatel

Neregistrovaným je každý uživatel systému AGROS, který se předtím neregistroval výše popsaným způsobem u správce systému. Ve srovnání s registrovaným uživatelem má neregistrovaný uživatel velmi zúžený sortiment služeb, které mu AGROS poskytuje. Je vyloučen ze všech transakčních činností, tj. nemůže zboží nabízet, poptávat, objednávat nebo prodávat. Jedinou službou, kterou AGROS poskytuje neregistrovaným uživatelům je prohlížení globální databáze nabídky (ve struktuře: komodita, cena, okres) bez bližších údajů o zboží a dodavateli. Neregistrovaný uživatel tedy může pomocí systému AGROS získat pouze globální informaci o sortimentu a cenách v nabídce, ale nemůže sám provádět žádné transakce.

Funkce systému AGROS

System AGROS a všechny jeho databáze (nabídka, poptávka, evidence registrovaných uživatelů a jejich "elektronické poštovní schránky") jsou umístěny na počítači správce systému PVT Liberec. K tomuto počítači mají přístup jednotliví uživatelé z kteréhokoliv místa České republiky pomocí telefonní sítě, resp. veřejné datové sítě. Připojení k systému a následný dialog umožňuje komunikační program Videotexu, instalovaný na uživatelově počítači a modem, který propojuje počítač s telefonní sítí. Na začátku relace komunikační program spojí uživatele přes nejbližší Videotexový přípojný bod k síti Videotex. Přípojnými body budou postupně telefonní čísla místní sítě resp. uzlového telefonního obvodu. Videotex nabídne uživateli seznam očíslovaných služeb, mezi kterými bude také AGROS. Volbou (zmáčknutím na klávesnici) tohoto čísla bude uživatel automaticky připojen k systému AGROS.

Na rozdíl od jiných informačních a inzertních služeb není v AGROSu uživatel pouze příjemcem nabízených (encyklopedických) informací, ale sám má možnost interaktivně své informace také

nabízet. AGROS plně využívá transakčních schopností Videotexu. Práce se odehrává formou dialogu mezi uživatelem a službou AGROS. Uživatel vkládá do systému své pokyny a údaje (data) pomocí klávesnice, systém mu zobrazuje na monitoru požadované informace a také možnosti dalšího postupu práce. Tento dialog je velmi efektivní a nevyžaduje od uživatele předběžné znalosti o výpočetní technice. Informace jsou na monitoru účelně rozříděny a graficky uspořádány tak, aby přehledně a spolehlivě vedly uživatele při praktickém provádění jednotlivých obchodních činností. Zkoušky ukázaly, že i úplný laik se naučí pracovat se službami AGROSu během několika minut.

Po připojení k systému AGROS vyzve monitor uživatele, aby zadal své identifikační číslo a heslo. Po zadání identifikačního čísla a hesla systém považuje uživatele za registrovaného uživatele, tj. umožní mu přístup ke všem funkcím AGROSu. Registrovaný uživatel může vystupovat v roli dodavatele (tj. používat funkcí a služeb určených pro prodávajícího), nebo v roli odběratele (tj. používat funkcí určených pro kupujícího). Během relace může registrovaný uživatel opakovaně měnit svou roli z odběratele na dodavatele a naopak, dle své potřeby a bez omezení.

Dále ukážeme typické funkce, které má odběratel a dodavatel k dispozici.

A. Odběratel může:

1) Prohlížet databázi nabídky. Celá databáze může být značně rozsáhlá, je ale možné zobrazit pouze tu její část, která obsahuje údaje o specifikované komoditě ze specifikované oblasti (okresu). Tuto databázi si může uživatel prohlížet ve dvou úrovních: hrubé (globální) a podrobné.

Hrubá úroveň obsahuje základní informace podle jednotlivých nabídek o:

- druhu zboží;
- ceně;
- okrese.

Neuvádí žádné další podrobnosti ani o zboží (kvalitě, balení, dopravě, lhůtách, atd.) ani o dodavateli. Tato hrubá úroveň umožňuje rychle se orientovat v okamžité situaci a získat představu o cenách a sortimentu zboží na trhu v jednotlivých produkčních oblastech. Hrubá úroveň je přístupná také neregistrovaným uživatelům.

Podrobná úroveň je přístupná pouze registrovaným uživatelům a uvádí všechny detaily o zboží z nabídky:

- odrůdu;
- jakost;
- balení;

- dopravu;
- časový rozsah platnosti nabídky;
- množství;
- cenu;
- další specifikaci nabídky

a také podrobné informace o dodavateli:

- název;
- adresu;
- IČO;
- DIČ;
- Tel.;
- Fax.

Podrobná úroveň poskytuje odběrateli potřebné informace pro výběr vhodného dodavatele a vystavení objednávky.

2) Vystavit objednávky. To lze provést pohodlně při prohlížení podrobné úrovně databáze nabídek. Snadno (pomocí klávesy Enter) se vystaví objednávka na právě prohlížené zboží nabídky. Odběratel uvede číslo své objednávky, požadované množství a případně zprávu pro dodavatele ve formě poznámky. Všechny ostatní údaje o zboží a dodavateli se automaticky doplní do objednávky z databáze nabídek a údaje o odběrateli se automaticky doplní z databáze uživatelů. Vystavená objednávka se okamžitě uloží do "elektronické poštovní schránky" dodavatele.

3) Manipulovat s objednávkami. Do doby, než se stane objednávka pro odběratele (i dodavatele) závaznou, tj. do doby než ji dodavatel potvrdí, může odběratel s objednávkou manipulovat. Odběratel může měnit číslo objednávky, objednané množství, poznámku, nebo může objednávku zcela stornovat. Za tím účelem si může odběratel prohlížet všechny své nevyřízené objednávky a podle potřeby je také buď upravit nebo stornovat. Změněné objednávky okamžitě nahradí v "elektronických schránkách" dodavatelů objednávky původní.

4) Prohlížet potvrzené objednávky. Odběratel si může prohlížet seznam i obsah svých potvrzených objednávek, aby měl přehled o svých závazně sjednaných obchodních transakcích.

5) Vystavit poptávku. Vedle objednávání zboží cestou všeobecné nabídkové databáze může odběratel hledat obchodního partnera poptávkou, ve které specifikuje své současné nebo budoucí potřeby. Takto může např. hotel již v prosinci vystavit poptávku na zeleninu, kterou bude potřebovat pravidelně v jarních měsících. Obchodnímu partnerovi-dodavateli to usnadní s dostatečným předstihem plánovat sortiment a rozsah jeho výroby. Odběratel má možnost

prohlížet si odpovědi (tzv. adresnou nabídku) dodavatelů na svou poptávku a objednávat z ní zboží obdobně jako z nabídky všeobecné. Odběratel má možnost měnit a upravovat údaje v každé své poptávce, nebo ji zcela zrušit.

B. Dodavatel může:

1) Zveřejnit nabídku. Do připraveného formuláře na obrazovce uvede specifikaci svého zboží. Specifikace má složení, které jsme popsali v bodě A.1). Dodavatel může svou nabídku operativně upravovat nebo zrušit v souladu s vývojem situace na trhu a svou obchodní strategií. Např. zmenšit množství, pokud se mu ho část zkazila, snížit cenu, aby urychlil odbyt, změnit balení nebo jakost apod. Nabídka automaticky zaniká vyčerpáním nabízeného množství zboží anebo vyčerpáním doby platnosti nabídky.

2) Vyřizovat objednávky. Dodavatel má možnost prohlížet ve své "elektronické schránce" objednávky od jednotlivých odběratelů. Objednávku může vyřídit kterýmkoli z dále uvedených způsobů:

- objednávku potvrdit. Provede to (zmáčknutím klávesy Enter) při prohlížení objednávky.

Potvrzená objednávka se okamžitě uloží v "elektronické schránce" objednatele. Současně se v databázi nabídky automaticky nabízené množství sníží o množství potvrzené objednávkou.

Potvrzením objednávky je obchod závazně sjednaný pro dodavatele i odběratele. Dodavatel má k dispozici přehled svých potvrzených objednávek.

- objednávku odmítnout. Např. v případě vyčerpání zásoby nabízeného zboží. Odmítnutá objednávka se okamžitě uloží v "elektronické schránce" objednatele.

- navrhnout změnu objednávky. Např. když se změnila jakost zboží, cena, termín dodání, apod. Objednávka s navrženou změnou se okamžitě uloží v "elektronické schránce" objednatele a má charakter adresné nabídky, viz. A.5).

- objednávku ignorovat. Při tomto nevhodném způsobu obchodování je objednávka automaticky stornována až při zániku nabídky (vyčerpáním zásoby nabízeného zboží, nebo doby platnosti nabídky), viz B.1).

3) Prohlížet databázi poptávky. Obdobně jako při prohlížení databáze nabídky je k dispozici hrubá a jemná úroveň informací. Po výběru vhodného partnera vystaví dodavatel "adresnou nabídku", ve které se automaticky vyplní základní údaje o zboží a údaje o dodavateli a odběrateli. Adresná nabídka je okamžitě uložena v "elektronické schránce" objednatele.

Vedle podpory obchodních činností odběratelů nebo dodavatelů nabízí AGROS svým uživatelům souhrn aktualit, kterými správce systému informuje o důležitých nebo zajímavých skutečnostech, např. o vývozních a dovozních kvótách jednotlivých komodit, o výsledcích jednání Agrární unie, apod.

System AGROS poskytuje registrovaným uživatelům také možnost, aby si sami upravovali své identifikační a kontaktní údaje v databázi uživatelů (např. při změně adresy, tel. čísla atd.). Kromě opravy svých identifikačních a kontaktních údajů si registrovaný uživatel pomocí této služby může také sám změnit své heslo podle vlastního uvážení.

Závěr

První fáze projektu AGROS je již v pokročilém stádiu rozpracování. Již nyní je možné předvést všechny funkce, vlastnosti a způsob obsluhy tohoto systému na maketě. Tuto maketu rádi zájemcům předvedeme na Katedře informatiky PEF, Vysoké školy zemědělské v Praze po předchozí domluvě na tel. 338 42 76. Tam je také možné získat bližší informace.

Tvůrci systému ARGOS uvítají všechny náměty a doporučení, které by mohly vést k dalšímu zlepšování služeb tohoto systému.